କୁମାର ହରିଶ ଚନ୍ଦ୍ର ସିଂହ ଦାସ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ବନାମ

ବଂଶୀଧର ମୋହାନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ମେ 5,1965

[କେ.ଏନ୍.ୱାଞ୍ଚୋ, ଜେ. ସି. ଶାହା ଏବଂ ଜେ. ଆର୍. ମୁଧୋଲକର, ନ୍ୟାୟାଧୀଶବୃନ୍ଦ]

ସମ୍ପତ୍ତି ହସ୍ତାନ୍ତର ଅଧିନିୟମ (4/1882), ଧାରା 3 ଏବଂ 59 - ବେନାମୀଦାର ନାମରେ ବନ୍ଧକ ଦସ୍ତାବିଜ - ଅର୍ଥ ଋଣଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରମାଣନ – ବୈଧତା- ଋଣଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମକଦ୍ଦମା - ଯଦି ଗ୍ରହଣୀୟ ଯୋଗ୍ୟ ।

ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତରଦାତା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଅର୍ଥ ଋଣ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ନାମରେ ତାଙ୍କଠାରୁ ଏକ ବନ୍ଧକ ଦଲିଲ ହାସଲ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତରଦାତା ନିଜେ ଦୁଇ ଜଣ ଅନୁପ୍ରମାଣନ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ କରିବାରେ ବିଫଳ ହେବା ପରେ, ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତରଦାତା ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିଥିଲେ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମକଦ୍ଦମାର ଫଇସଲା କରାଯାଇଥିଲା ।

ଆବେଦନକାରୀ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ତାଙ୍କ ଆବେଦନ ଉପରେ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ : (i) ବନ୍ଧକ ଦଲିଲ ବୈଧ ଭାବରେ ଅନୁପ୍ରମାଣିତ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ (ii) ପ୍ରଥମ ଉତ୍ତରଦାତା ମକଦ୍ଦମା କରିବାକୁ ହକଦାର ନଥିଲେ ।

ବିଚାର କରାଯାଇଛି : (i) ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଋଣ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି, ଯାହାର ସୁରକ୍ଷିତ ପରିଶୋଧ ପାଇଁ ବନ୍ଧକ ଦଲିଲ ବନ୍ଧକଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଯିଏ ଦଲିଲରେ ପକ୍ଷ ନଥିଲେ, ଜଣେ ଅନୁପ୍ରମାଣକ ହୋଇପାରନ୍ତି ।

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଏକ ଦଲିଲରେ ଏକ ପକ୍ଷ ଏବଂ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯିଏ ଦଲିଲରେ ଏକ ପକ୍ଷ ହୋଇନଥିଲେ ମଧ୍ୟ କାରବାରର ଏକ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି ଏବଂ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ନଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଦଲିଲକୁ ଅନୁପ୍ରମାଣିତ କରିବାରେ ଅକ୍ଷମ ନୁହଁନ୍ତି । ଅନୁପ୍ରମାଣନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ନିଷ୍ପାଦକଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଦସ୍ତାବିଜ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ହେଉଥିବା ବଳପୂର୍ବକ, ଜାଲିଆତି କିମ୍ବା ଅଯଥା ପ୍ରଭାବରୁ ରକ୍ଷା କରିବା । ଯଦିଓ, 'ଅନୁପ୍ରମାଣନ'ର ସଂଜ୍ଞା ସମ୍ପତ୍ତି ହସ୍ତାନ୍ତର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3 କିମ୍ବା ଧାରା 59, ଏକ ପକ୍ଷକୁ ବନ୍ଧକ ଦଲିଲ ଅଣୁପ୍ରମାଣନ କରିବାରୁ ବଞ୍ଚିତ କରେନାହିଁ, ଯେହେତୁ ଏକ ଦସ୍ତାବିଜର ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ପ୍ରମାଣ ଦଲିଲ ସମ୍ପାଦନା ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ଅତି କମରେ ଜଣେ ଅନୁପ୍ରମାଣନ ସାକ୍ଷୀକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ସହିତ ପରିହାର କରିପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଆଇନ ଆବଶ୍ୟକ କରେ ତେଣୁ, ନିଶ୍ଚିତ ରୂପରେ ଆନୁମାନିକ ଭାବରେ ଏହା ଏକ ପକ୍ଷକୁ ଏକ ଦସ୍ତାବିଜକୁ ଅନୁପ୍ରମାଣିତ କରିବାରୁ ବଞ୍ଚିତ କରେ ଯାହା ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଥାଏ । ତେବେ, ଯେଉଁଠାରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ଦସ୍ତାବିଜରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ନୁହନ୍ତି, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦସ୍ତାବିଜକୁ ଦଲିଲ କରିବାର ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ଆଇନରେ କୌଣସି ନିଷେଧ ନାହିଁ ।

(ii) ଯେତେବେଳେ କୌଣସି କାରବାର ଏକ ବନ୍ଧକ ହୋଇଥାଏ, ସେତେବେଳେ ମୂଳଧନର ପ୍ରକୃତ ଋଣଦାତା ଏହା ଉପରେ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିବାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଏକ କାରବାର ପାଇଁ ଧନ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି, କାରବାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ହକଦାର ଅଟନ୍ତି । *ଗୁରୁ ନାରାୟଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟମକଣେ* ବନାମ *ଶିଓ ଲାଲ ସିଂ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* (46 ଆଇ.ଏ.1)ରେ ପ୍ରିଭି କାଉନସିଲ୍ କେବଳ ଜଣେ ବେନାମୀଦାରଙ୍କ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିବାର ଅଧିକାରକୁ ସ୍ୱୀକୃତି

ଦେଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଏହା ସ୍ଥିର କରିନଥିଲା ଯେ କେବଳ ବେନାମୀଦାର ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିପାରିବେ ଏବଂ ଲାଭକାରୀ ମାଲିକ ନୁହେଁ ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରୀତା : ଦେୱାନୀ ଆବେଦନସଂଖ୍ୟା 304/1963 ।

ପ୍ରଥମ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 6/1954 ରେ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ 1960 ଜୁଲାଇ 26 ତାରିଖର ଡିକ୍ରି ଏବଂ ରାୟ ରୁ ଆବେଦନଟି ।

ସର୍ଜୋ ପ୍ରସାଦ, ଏସ୍. ମୂର୍ତ୍ତି ଏବଂ ବି. ପି. ମାହେଶ୍ୱରୀ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ।

ଏ. ଭି. ବିଶ୍ୱନାଥ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଆର୍. ଗୋପାଳକ୍ରିଷ୍ଣନ, ଉତ୍ତରଦାତା 1ଙ୍କ ପାଇଁ ।

ମୁଧୋଲକର, ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା **।**

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟରୁ ଏହି ଆବେଦନରେ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଦୁଇଟି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଯାଇଛି । ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ବନ୍ଧକ ଦଲିଲ ଯାହା ଉପରେ ଉତ୍ତରଦାତା 1 ଙ୍କ ମକଦ୍ଦମା ଆଧାରିତ ଥିଲା ତାହା ବୈଧ ବୋଲି ଅନୁପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିଲା କି । ଅନ୍ୟଟି ହେଉଛି ଉତ୍ତରଦାତା 1 ଏହି ମକଦ୍ଦମା କରିବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ଥିଲେ କି ।

ଉକ୍ତ ବନ୍ଧକ ଦଲିଲକୁ ଆବେଦନକାରୀ 15000 ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟରେ ଏପ୍ରିଲ 30, 1945 ରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବତା, ଉତ୍ତରଦାତା 2ଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ନିଷ୍ପାଦିତ କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ଦଲିଲ ହେବାର ଏକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସୁଧ ସହିତ ଅଗ୍ରୀମ ରାଶି ପରିଶୋଧ କରିବାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ତେବେ ଆବେଦନକାରୀ ଏହା କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ତେଣୁ ଉତ୍ତରଦାତା 1 ଏହି ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିଥିଲେ ଯେଉଁଥିରୁ ଏହି ଆବେଦନର ଉତ୍ପତ୍ତି ।

ଉତ୍ତରଦାତା 1 କହିବା ଅନୁଯାୟୀ, ଯଦିଓ ସେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଅଗ୍ରୀମ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ, ସେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଉତ୍ତରଦାତା ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବତାଙ୍କ ନାମରେ ଏହି ଦଲିଲ ହାସଲ କରିଥିଲେ, କାରଣ ସେ ନିଜେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀ ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁ ଥିଲେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅର୍ଥ ଉପରେ ସୁଧ ଦେବାକୁ କହିବା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଲଜ୍ଜାଜନକ ଥିଲା । ତାଙ୍କଠାରୁ ବନ୍ଧକ ଦଲିଲ ପାଇଁ ହେବାକୁ ଥିବା ଧନର ନିର୍ଗତ ହେବାରୁ ସେ ଦଲିଲ ଉପରେ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକାର ଦାବି କରିଥିଲେ । ତେବେ ସେ ଏହି ମକଦ୍ଦମାର ତୃତୀୟ ପ୍ରତିବାଦୀ ଭାବରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବତାଙ୍କ ସହ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିଥିଲେ । ସେ ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରତିବାଦୀ ଭାବରେ ଡକ୍ଟର ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଦେଇ ହସ୍ତାନ୍ତରଗ୍ରାହୀଙ୍କ ସହ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ କାରଣ ସେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ବନ୍ଧକ ସମ୍ପତ୍ତିର ହସ୍ତାନ୍ତରକାରୀ ଥିଲେ - ଯାହା ଏକ ଘରକୁ ନେଇ ଗଠିତ, ଯାହାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ସେ ଅଟନ୍ତି । ତେବେ ଏହି ମହିଳା ଏକ ତରଫା ରହିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ବିଭିନ୍ନ ଆଧାରରେ ଏହି ଦାବି କରିବା ଅସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଆମେ କେବଳ ଦୁଇଟି ବିଷୟକୁ ନେଇ ଚିନ୍ତିତ ଯାହା ଉପରେ ଆମକୁ ସମ୍ବୋଧିତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ସେହି ଆଧାର ଯାହା ଆମେ ରାୟର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ସ୍ଥିର କରିଛୁ । ତୃତୀୟ ପ୍ରତିବାଦୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବତା ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ର ଏହି ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିବା ଅଧିକାରକୁ ବିରୋଧ କରି ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ ସେ ହିଁ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ତେବେ ତାଙ୍କ ଦାବି ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ସପକ୍ଷରେ ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶ ସହିତ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ରହିଛନ୍ତି । ବିଚାରଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଙ୍କ ମକଦ୍ଦମାର ଡିକ୍ରି କଲେ । ସେହି ଡିକ୍ରି ବିରୁଦ୍ଧରେ କେବଳ ଆବେଦନକାରୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରିଥିଲେ । ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଠାଯାଇଥିବା ଯୁକ୍ତି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଉଠାଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ଏହା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଆମ ମତରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ନିବେଦନ କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ବି ଯୁକ୍ତିରେ କୌଣସି ସାରବାନ୍ ନାହିଁ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ସେଠାରେ ବନ୍ଧକ ଦଲିଲରେ କେବଳ ଦୁଇଜଣ ଅନୁପ୍ରମାଣନ ସାକ୍ଷୀ ଥିଲେ,

ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଥିଲେ , ଅର୍ଥାତ୍, ନିଜେ ଋଣଦାତା । ସମ୍ପତ୍ତି ହସ୍ତାନ୍ତର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 59, ଯାହା ଅନ୍ୟ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ, ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ ଯେ ଏକ ବନ୍ଧକ ଦଲିଲ ଅତିକମରେ ଦୁଇ ଜଣ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରମାଣିତ ହେବ, ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନକାରୀଙ୍କୁ ଦଲିଲକୁ ଅନୁପ୍ରମାଣିତ କରିବାରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ସମ୍ପତ୍ତି ହସ୍ତାନ୍ତର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3 ରେ "ଅନୁପ୍ରମାଣିତ" ଶବ୍ଦଟିକୁ ଏହିପରି ଭାବେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି:

> " ଏକ ଦଲିଲ ସମ୍ବନ୍ଧରେ 'ଅନୁପ୍ରମାଣିତ କରିବା' ଅର୍ଥ ଏବଂ ସର୍ବଦା ଦୁଇ କିମ୍ବା ଅଧିକ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିବା ବିବେଚନା କରାଯିବ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିର୍ବାହକଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ ଦେଖିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ଦଲିଲରେ ତାଙ୍କ ଚିହ୍ନ ଲଗାଇଛନ୍ତି, କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିର୍ବାହକଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଉପକରଣରେ ଦସ୍ତଖତ କରୁଥିବା ଦେଖିଛନ୍ତି, କିମ୍ବା ନିର୍ବାହକଙ୍କଠାରୁ ତାଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ କିମ୍ବା ଚିହ୍ନ କିମ୍ବା ଏହିପରି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ ବିଷୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ୱୀକୃତି ପାଇଛନ୍ତି, ଏବଂ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିର୍ବାହକଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଦଲିଲରେ ଦସ୍ତଖତ କରିଛନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଏହା ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ନାହିଁ ଯେ ଏହିପରି ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକାଧିକ ଏକ ସମୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହିବେ, ଏବଂ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାରର ଅନୁପ୍ରମାଣନର ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ନାହିଁ ।"

ଏହି ସଂଜ୍ଞା ଭାରତୀୟ ଉତ୍ତରାଧିକାର ଅଧିନିୟମରେ ଥିବା ସଂଜ୍ଞା ସହିତ ସମାନ । ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ ଯେ ଏହା ଅର୍ଥ ଋଣଦାତାଙ୍କୁ ଏକ ବନ୍ଧକ ଦଲିଲକୁ ଅନୁପ୍ରମାଣିତ କରିବାରେ ମଧ୍ୟ ନିବାରଣ କରାଯାଇ ନାହିଁ ଯାହା ଅଧୀନରେ ଅର୍ଥ ଋଣ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣାଯାଇନାହିଁ, ଯାହା ଋଣଦାତାଙ୍କୁ ସେହି ଦଲିଲକୁ ଅନୁପ୍ରମାଣିତ କରିବାରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଲଗାଇଥାଏ, ଯାହା ସେହି କାରବାରର ପ୍ରମାଣ ଦେଇଥାଏ, ଯାହା ଅଧୀନରେ ଅର୍ଥ ଋଣ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତେବେ, ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଆମକୁ ଭାରତର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଗୁଡ଼ିକର କେତେକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଇଥିଲେ । ଏମାନେ ହେଲେ *ପେରି ମୋହନ ମୈତି ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଶ୍ରୀନାଥ ଚନ୍ଦ୍ର*[1]; *ସରୁର ଜିଗର ବେଗମ ବନାମ ବରଦା କାନ୍ତ*[2] *ଏବଂ ଗୋମତୀ ଅମ୍ମଲ ବନାମ ଭି. ଏସ୍. ଏମ୍. କ୍ରିଷ୍ଣା ଆୟାଙ୍ଗ*[3] । ଏହି ସମସ୍ତ ମାମଲାରେ ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଏକ ଦସ୍ତାବିଜର ପକ୍ଷ ଯାହା ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ, ତାହା ଦସ୍ତାବିଜକୁ ଅନୁପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ନୁହେଁ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ *ସିଲ୍ ବନାମ କ୍ଲାରିଜ୍*[4] ରେ ଲର୍ଡ ସେଲବୋର୍ଣ୍ଣ, ଏଲ.ସି.ଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରା ଯାଇଛି ।

> "ଏହା (ଅର୍ଥାତ୍, ଅନୁପ୍ରମାଣନ) କିଛି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିକୁ ସୂଚିତ କରେ, ଯିଏ ପାଖରେ ଠିଆ ହୁଅନ୍ତି କିନ୍ତୁ କାରବାରର ପକ୍ଷ ନୁହଁନ୍ତି ।

ଅନୁପ୍ରମାଣନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ନିଷ୍ପାଦକଙ୍କୁ ବଳପୂର୍ବକ, ଜାଲିଆତି କିମ୍ବା ଅଯଥା ପ୍ରଭାବ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ଏକ ଦସ୍ତାବିଜ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରୁ ରକ୍ଷା କରିବା । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ, 'ଅନୁପ୍ରମାଣନ'ର ସଂଜ୍ଞା ସମ୍ପତ୍ତି ହସ୍ତାନ୍ତର ଅଧିନିୟମର ଧାରା 59 ଏକ ପକ୍ଷକୁ ବନ୍ଧକ ଦଲିଲ ଅନୁପ୍ରମାଣ କରିବାରୁ ବଞ୍ଚିତ କରେନାହିଁ । ତଥାପି, ଏହା ମନେ ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ ଏକ ଦସ୍ତାବିଜର ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦଲିଲ ସମ୍ପାଦନା

---

[1] 14 ସି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.ଏନ୍. 1046

[2] ଆଇ. ଏଲ. ଆର. 37 ସିଏଏଲ 526

[3] ଏ. ଆଇ. ଆର. 1954 ଏମ୍ ଏ ଡି 126

[4] ଏଲ. ଆର.7 କ୍ୟୁ.ବି.ଡି. 516

ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ଅତି କମରେ ଜଣେ ଅନୁପ୍ରମାଣନ ସାକ୍ଷୀକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ସହିତ ପରିହାର କରିପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଆଇନ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ତେଣୁ, ଆନୁମାନିକ ଭାବରେ ଏହା ଏକ ପକ୍ଷକୁ ଏକ ଦସ୍ତାବିଜକୁ ଅନୁପ୍ରମାଣିତ କରିବାରୁ ବଞ୍ଚିତ କରେ ଯାହା ଆଇନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଥାଏ । ତେବେ, ଯେଉଁଠାରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ଦସ୍ତାବିଜରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ନୁହନ୍ତି, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦସ୍ତାବିଜକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ପ୍ରମାଣ ପାଇଁ ଆଇନରେ କୌଣସି ନିଷେଧ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହା ଅନୁସରଣ କରାଯିବ ଯେ ଯେଉଁ ଆଧାରରେ ଇଂରାଜୀ ମାମଲାରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନିୟମ ଏବଂ ଭାରତରେ ଅନୁସରଣ କରାଯାଏ, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ ନାହିଁ ଯିଏ ଦେୟ ସୁରକ୍ଷିତ ଦଲିଲ ପାଇଁ ଟଙ୍କା ଋଣ ଦେଇଛନ୍ତି ଯାହାର ବନ୍ଧକ ଦଲିଲ ବନ୍ଧକଦାତା ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ଯିଏ ସେହି ଦଲିଲରେ ପକ୍ଷ ନୁହଁନ୍ତି । ବାସ୍ତବରେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ପୂର୍ବତନ ଔଧ ର ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ *ବାଲୁ ରବଜୀ ଚରତ୍ ବନାମ ଗୋପାଳ ଗଙ୍ଗାଧା ଧାବୁ*(1) ମାମଲାରେ ଦ୍ୱାରା *ଦୁର୍ଗା ଦିନ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* ବନାମ *ସୁରଜ ବକ୍ସ* (2)ରେ ଏପରି ରାୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏହି ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମଟିରେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ତର୍କ ଭଳି ଏକ ତର୍କ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହାକୁ ହଟାଇ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି:

> "*ସିଲ୍ ବନାମ କ୍ଲାରିଜ୍*(3)ରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କର ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାଇର୍ ବନାମ ବେଲ୍ (1793) 5 ଟି. ଆର୍. 371 ର ପୁରୁଣା ମାମଲା ଉପରେ ଅଧିକ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଅପ୍ରଚଳିତ ନିୟମକୁ ଏହାର ସୁଦୂର ସୀମାକୁ ଠେଲି ଦିଆଯାଇଥିଲା, କୋର୍ଟଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧୃତ କରାଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ଲର୍ଡ ସେଲବୋର୍ଣ୍ଣ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ କହିଥିଲେ:'ବିକ୍ରୟ ବିଲ୍ ଅଧିନିୟମ,1878 ବ୍ୟତୀତ ଅନୁପ୍ରମାଣନ ର ଅର୍ଥ କଣ ?ଏହି ଶବ୍ଦଟି କିଛି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିକୁ ସୂଚିତ କରେ ଯିଏ ପାଖରେ ଠିଆ ହୁଅନ୍ତି କିନ୍ତୁ କାରବାରର ପକ୍ଷ ନୁହଁନ୍ତି । 'ତା 'ପରେ ସେ *ଫ୍ରେଶ୍ ଫିଲ୍ଡ* ବନାମ *ରିଡ୍* (1842) 9 ଏମ୍ ଆଣ୍ଡ ଡବ୍ଲ୍ୟୁ 404 ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଏବଂ କହିଥିଲେ: 'ସେହି ମାମଲାରୁ ଏହା ଜଣାପଡ଼େ ଯେ କୌଣସି ଦଲିଲର ପକ୍ଷ ଏହାକୁ ଅନୁପ୍ରମାଣିତ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।' ପୁନର୍ବାର *ୱିକହାମ୍* ବନାମ *ମାର୍କିସ୍ ଅଫ୍ ବାଥ୍* (1865)ଏଲ.ଆର. 1 ଇକ୍ୟୁ 17 ପୃଷ୍ଠା 25 ରେ ହାଜିରାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟ ସୂଚିତ କରେ ଯେ ବାଦୀମାନେ ଯଥା *ଦଫେ* ଏବଂ *ୱିକହାମ* ଯଦି ପକ୍ଷ ଭାବରେ ଦଲିଲକୁ ସମ୍ପାଦନ କରିନଥାନ୍ତେ, କିନ୍ତୁ କେବଳ ଅନୁପ୍ରମାଣନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଦୁଇ ଜଣ ଅନୁପ୍ରମାଣନ ସାକ୍ଷୀ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ବିଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାନ୍ତା" ।

ଏହିପରି ଭାବରେ ଏକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦର୍ଶାଇ ଏହି ମାମଲାରେ ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଏକ ଦଲିଲରେ ଏକ ପକ୍ଷ ଏବଂ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ, ଯଦିଓ ଦଲିଲରେ ଏକ ପକ୍ଷ ନୁହେଁ, କାରବାରର ଏକ ପକ୍ଷ ଏବଂ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ନଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଦଲିଲକୁ ଅନୁପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ନୁହେଁ । ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଔଧର ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ସହିତ ଆମେ ସହମତ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଶ୍ନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଭାରତର ଅନେକ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ମତ ପୋଷଣ କରିଥିଲେ ଯେ ଜଣେ ବେନାମୀଦାର ତାଙ୍କ ନାମରେ ଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ପାଇଁ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ପରିଚାଳନା କରିପାରି ନଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ଅନ୍ୟ କାହାର ଲାଭକାରୀ ସ୍ୱାର୍ଥ ଥିଲା । ବେନାମୀ କାରବାରକୁ ଭାରତରେ ଅଣଦେଖା କରାଯାଏ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଆଯାଏ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଭାରତୀୟ ନ୍ୟାସ ଅଧିନିୟମ,1882ର ଧାରା 84 ଏପରି

---

(1) 12 ଆଇ. ସି. 531

(2) ଆଇ.ଏଲ.ଆର.7 ଲକ୍ଷ୍ନୌ 41(ଏଫ୍. ବି)

(3) ଏଲ.ଆର.7 କ୍ୟୁ.ବି.ଡି. 516

କାରବାରକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଏପରି କାରବାରର ସହିତ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବା ସମୟରେ ସାର୍ ଜର୍ଜ ଫେୟାରୱେଲ *ବିଳାସ ମୁନୱାର* ବନାମ *ଦେସରାଜ ରଣଜିତ ସିଂହ* ([1])ରେ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି:

> "ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଣଆପତ୍ତିଜନକ ଏବଂ ଆମର ବ୍ରିଟିଶ ଆଇନର ମତବାଦ ସହିତ ଏକ କୌତୁହଳପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାନତା ରହିଛି ଯେ କ୍ରୟ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପରେ ଆଇନଗତ ସମ୍ପତ୍ତିର ନ୍ୟାସ ଫଳପ୍ରଦ ହୁଏ, ଏବଂ ଏହା ପୁନର୍ବାର ଆମର ସାଧାରଣ ଆଇନର ସାଦୃଶ୍ୟତାକୁ ଅନୁସରଣ କରେ ଯେ ଯେଉଁଠାରେ କୌଣସି ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ ବିନା ଜମିର ମୁକ୍ତ ଅଧିକାର ଅନ୍ୟ ସପକ୍ଷରେ ସମାପ୍ତି କରାଯାଇଥାଏ, ଏହାର ବ୍ୟବହାର ସମାପ୍ତକାରୀଙ୍କୁ ଫଳପ୍ରଦ ହୋଇଥାଏ ।

ଏଥିରୁ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଅନୁସରଣ କରିବା ଯେ ଅନ୍ୟ ନାମରେ ନାମିତ ହୋଇଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିର ଲାଭକାରୀ ମାଲିକ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଏହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିମ୍ବା ଜଣେ ସହଅଂଶୀଦାର ସମ୍ପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଧିକାରର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ମକଦ୍ଦମା ଆଗତ କରିବାକୁ ହକଦାର । ଏହା ଅନୁସରଣ କରିବ ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ କାରବାର ଅଧୀନରେ ଲାଭ ନିଅନ୍ତି କିମ୍ବା ଯିଏ ଏକ କାରବାର ପାଇଁ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି କାରବାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର ପାଇଁ ହକଦାର ଅଟନ୍ତି । ତେଣୁ ଯେଉଁଠି କୌଣସି କାରବାର ଏକ ବନ୍ଧକ ହୋଇଥାଏ, ସେଠାରେ ପ୍ରକୃତ ଋଣଦାତାର ଏହା ଉପରେ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି । ପ୍ରିଭି କାଉନସିଲ୍ ବାସ୍ତବରେ, *ଗୁରୁ ନାରାୟଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* ବନାମ *ଶିଓ ଲାଲ ସିଂ*([2]) *ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* ମାମଲାରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ ବେନାମୀଦାରଙ୍କ ଏକ କାରବାର ଉପରେ ମକଦ୍ଦମା ଦାୟର କରିବାର ଅଧିକାର ଯାହା କେବଳ ତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଅଛି, ଭାରତର ଅନେକ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇନଥିଲା । ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହା ସ୍ଥିର କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ କେବଳ ବେନାମୀଦାର ହିଁ ମକଦ୍ଦମା ପରିଚାଳନା କରିପାରିବେ କିନ୍ତୁ ଲାଭଦାୟକ ମାଲିକ ନୁହଁନ୍ତି । ତେବେ ଏହା ପ୍ରିଭି କାଉନସିଲ୍ ର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନୁହେଁ । ବାସ୍ତବରେ, ଏହା କେବେବି ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ନଥିଲା ଯାହା ପ୍ରିଭି କାଉନସିଲ୍ ସମ୍ମୁଖରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଉଠାଯାଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ନୀତିଗତ ଭାବେ କୌଣସି କାରବାର ଅଧୀନରେ ପ୍ରକୃତ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କୁ ସେହି ଅଧୀନରେ ଉପୁଜିଥିବା କୌଣସି ଅଧିକାର ଲାଗୁ କରିବା ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଆମେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଡିକ୍ରିକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଛୁ ଏବଂ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରୁଛୁ ।

ଆବେଦନ ଖାରଜ ହେଲା ।

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦିକା
ତପସ୍ୱିନୀ ବିଶ୍ୱାଳ
ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଓଡିଶା

([1]) 42 ଆଇ.ଏ. 202, 25

([2]) 46 ଆଇ.ଏ. 1